

Comunicació i llengua a la comarca del Matarranya (Calaceit, 25 de gener de 2020). — El 25 de gener de 2020, a Calaceit, es va celebrar una taula rodona sobre la comunicació i la llengua als territoris de parla catalana i al Matarranya en particular. L'acte va tenir lloc a la sala de plens de l'Ajuntament de la capital cultural del Matarranya, i va ser presentat i moderat pel delegat de Cultura de la Generalitat a les Terres de l'Ebre, Ferran Bladé.

Els ponents van donar una visió àmplia de la situació del català, cadascú des del seu àmbit. Va començar en Carles Terès, coordinador de la revista *Temps de Franja*, l'única publicació periòdica totalment en la llengua de les comarques orientals aragoneses, que va fer un resum de la història i el funcionament de la revista des de l'any 2000. Va destacar el valor que té una longevitat així tenint en compte que tots els col·laboradors, d'un nivell molt alt, ho fan de manera desinteressada.

Daniel Condeminas, consultor en comunicacions i membre de la Federació d'Organitzacions per la llengua catalana (FOLC), va exposar, entre altres coses, la importància de la reciprocitat plena dels canals autonòmics que emeten en la nostra llengua.

Àlex Susanna, escriptor i director de la Fundació Vila Casas, va incidir en la importància de fer coincidir el perímetre lingüístic amb el comunicatiu, atès que l'actual panorama globalitzador, tot i suposar una gran oportunitat per a la nostra cultura, pot esdevenir alhora una greu amenaça per la fortalesa de les grans llengües hegemòniques.

Jorge Puig, director del grup d'empreses Mas Mut Produccions, va explicar com és possible tirar endavant una iniciativa privada de comunicació en una zona perifèrica i poc poblada com el Matarranya, amb qualitat professional i sempre atents a tot allò que passa en cadascuna de les viles que la formen.

El president de l'Institut d'Estudis Catalans, Joandomènec Ros, va exposar en quina situació es troba l'ecosistema comunicacional científic en català, tot distingint entre les publicacions "disseminadores" dels textos especialitzats, redactats generalment en anglès per a permetre l'intercanvi de coneixements a nivell global, i les divulgadores, adreçades a informar la gent del carrer. En aquest darrer cas, és quan s'usa la llengua de la comunitat receptora. Una de les funcions de l'IEC és confeccionar i subvencionar publicacions en català destinades tant a científics com a persones no especialistes.

La taula rodona es va cloure amb un diàleg estimulat pel moderador Ferran Bladé amb els ponents i el públic assistent.

Carles TERÈS

Presentació de la segona edició de *Les fites netes* de Damià Huguet (Institut Ramon Llull, 6 de febrer de 2020). — La presentació de la segona edició de *Les fites netes* de Damià Huguet (Calonge [Mallorca]: AdiA Edicions), amb pròleg d'Andreu Manresa, es va realitzar a l'Institut Ramon Llull de Barcelona, dirigida per Rita Marzoa i amb la participació de Biel Huguet, fill del poeta, l'actor Pep Tosar, i el lingüista Joan Veny.

El carrer estret, de Campos (Mallorca). Per si hi aneu: el carrer Bisbe Tallades. On passejar-hi a poc a poc fins arribar a l'església. Un camí ple de fites, de pedra i de versos. Un dels "més guapos" de Campos, ens diu en Biel Huguet, el fill d'en Damià, enyorat des de fa 24 anys. I el lingüista Joan Veny, fa que sí amb el cap i per un moment hi és. Allà. Potser passejant amb en Damià. Aneu a saber. I la Rita Marzoa, periodista i mestra de cerimònies de l'acte, li recomana a la Iolanda Batallé, la directora de l'Institut Ramon Llull, que acull l'acte de presentació de la magnífica reedició de *Les fites netes* a càrrec d'AdiA Edicions, que hi vagi, al carrer estret i que s'hi faci fotos. Al capdamunt, al mig i al final del carrer. I ella diu que ho farà. I, és clar, n'estarem pendents. I alerta amb les pedres, que els campaners són una mica *brutos*, toscs. I no tenen cap mirament a

l'hora de foragitar d'enmig dels terrossos els que no són benvinguts. Beneïda foto d'en Damià d'aquell partit de futbol regional. Era el 1972. «La veieu, la imatge? Doncs compreu el llibre. Allà darrere hi ha en Sebastià Portell amb un bon grapat d'exemplars. El llibre és tot ell una meravella».

Deia Blai Bonet que “recordar” vol dir acostar al cor. Un Blai Bonet que compartia ànima i espais amb Huguet, qui tenia un despatx ple de la seva literatura. El va trobar tan endreçat, aquell espai, explica l'actor i director Pep Tosar, que no li va ser gens difícil recopilar tota la informació que necessitava per escriure *Esquena de ganivet*. Tot un homenatge profund i delicat, en forma de muntatge teatral, sobre l'obra i les contradiccions de l'autor campaner. Ahir, ens en va llegir un fragment només començar la presentació: «En salat, perquè volia que fos vera. Autèntic». I en salat, ens agrada escoltar-lo. Tot i els mitjans de comunicació del Principat i aquell abnegat sentiment d'inferioritat dels balears (que també van sortir en la conversa, però són figures d'un altre paner). I vam tornar a passejar emocionats per aquell carrer. Un carrer que coneix bé Joan Veny, campaner, com el poeta. I com ell, també amant de la paraula. I ens va parlar de mots, accents i diferències dialectals. Explicava, amb un punt murri, que Damià rumbejava mots bells del terrer, que ni surten als diccionaris. Però tan se val. I si ho diu l'autor de l'*Atlas Lingüístic del Domini Català* ja està. Perquè amb aquestes paraules, «Huguet sap arribar al cos i a l'ànima», ens explicava Veny. I afegeix «un poeta és complet si, a més, té vàlua humana. I en Damià era una gran persona».

I ara és en Biel qui fa que sí amb el cap. Però no pot ni vol oblidar les arestes. «Campos és un poble dur. I aspre. Aleshores i ara. I es va haver de fer molta feina i es van haver d'adaptar. I no tot va ser fàcil. I qui va fer surar el pare, la fàbrica, la família, va ser mumare».

«Tenc set de tu i bec ginebra» i ara seguiríem amb la poesia. I ens quedaríem «Cinc minuts més» amb aquesta dona inspiradora, la Magdalena Ballester. Però el rellotge del mòbil de damunt la taula de l'acte diu que el temps de la presentació s'ha acabat. Ara ens toca a cadascun de nosaltres cercar “*Les fites netes*”.

Marta VIVES
Catalunya Ràdio

La llengua catalana i la mundialització: presentació del núm. 29 de *Treballs de Sociolingüística Catalana* (Barcelona, 13 de febrer de 2020). — El 13 de febrer de 2020 va tenir lloc a l'Institut d'Estudis Catalans (a Barcelona) la presentació del número 29 de la revista *Treballs de Sociolingüística Catalana*. El volum conté, com sempre, una part miscel·lània i una secció monogràfica, dedicada, en aquest cas, a «La llengua catalana i la mundialització».

El Dr. Emili Boix i Fuster, catedràtic de la Universitat de Barcelona i editor en cap de la revista de la Societat Catalana de Sociolingüística, va presentar els articles del monogràfic (<<https://www.raco.cat/index.php/TSC/issue/view/27720>>): «Usos lingüístics a la UIB: l'anglès a l'aula», de Rosa Calafat Vila; «“Massa esforç pel que val”: català i tries educatives de les classes mitjanes globals», d'Andrea Sunyol; i «Augment constant de manlleus en la premsa catalana: una conseqüència de la mundialització?», de Judit Freixa i Aymerich. Aquesta última autora, professora de la Universitat Pompeu Fabra, coordinadora de l'Observatori de Neologia (Institut de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra) i investigadora del grup de recerca consolidat IULATERM (Lèxic i Tecnologia - 2014SGR946; Institut de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra), va oferir la conferència «La neologia catalana i la mundialització». En una presentació brillant, la Dra. Freixa va explicar que, en els trenta anys de detecció de paraules noves a la premsa, l'Observatori de Neologia ha observat un creixement constant de la presència de manlleus d'altres llengües. Del 17,66 % de l'any 1989, s'ha arribat al màxim històric del 32,49 %. L'espai de formació pròpia de paraules noves s'ha reduït notablement. En l'augment constant de la presència de manlleus en la premsa